

26. 2. 2018

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Možnosti přemístění sídla ze zemí mimo EU

Přeshraniční přemístění sídla upravené s českém zákoně o přeměnách zažívá v posledních letech nesmělý, ale viditelný rozvoj. Základní limitem zákona o přeměnách je ale skutečnost, že se vztahuje pouze na přeshraniční přeměny se státy EU, příp. EHP. Dosud proto tímto způsobem nebylo možné provést jakékoli přeshraniční přeměnu se zeměmi jako Švýcarsko, USA, Rusko nebo případně i Velká Británie po odchodu z EU. Zajímavým východiskem z této situace by ale mola být obecná úprava přeshraničního přemístění sídla jakékoli právnické osoby podle současného občanského zákoníku.



Přeshraniční přemístění sídla upravené s českém zákoně č. [125/2008](#) Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů („zákon o přeměnách“)[1] zažívá v posledních letech i v důsledku judikatury Soudního dvora Evropské unie[2] nesmělý, ale viditelný rozvoj. Aplikace zákona o přeměnách je ale omezena skutečností, že se vztahuje pouze na přeshraniční přeměny se státy (korporacemi ze států) Evropské unie, příp. Evropského hospodářského prostoru.

Není proto možné provést přeshraniční přeměnu s řadou ekonomicky významných jurisdikcí, jakými jsou např. Švýcarsko, USA, Rusko, ale také velmi pravděpodobně Velká Británie po svém odchodu z Evropské unie na konci března 2019.

Tato základní limitace zákona o přeměnách by mohla být překonána díky změnám, které do českého právního řádu přinesl občanský zákoník účinný od 1. 1. 2014[3] („**občanský zákoník**“). Občanský zákoník totiž obsahuje zcela obecnou úpravu přeshraničního přemístění sídla jakékoli právnické osoby, kterého lze podle všeho využít také pro přemístění sídla právnické osoby (obchodní korporace) mezi Českou republikou a jakoukoli zemí mimo EU (EHP).

Možnost přeshraničního přemístění sídla se zeměmi mimo EU dle úpravy občanského zákoníku

Existence právní úpravy ustanovení § 138 a násl. občanského zákoníku tak podle všeho otevírá možnost pro přemístění sídla právnickým osobám ze třetích zemí do České republiky (a naopak), aniž by musela být taková možnost upravena v mezinárodní smlouvě, jak tomu bylo za předchozí úpravy v obchodním zákoníku.

Jde o úpravu obecnou pro všechny právnické osoby, tzn., že se vztahuje také na všechny obchodní korporace, pokud zvláštní právní předpis neobsahuje úpravu vlastní. Takovým zvláštním předpisem je výše zmíněný zákon o přeměnách, který sice výlučně upravuje přeměny (českých) obchodních korporací, ale má svou působnost u přeshraničních přeměn omezenou pouze ve vztahu k jiným

členským zemím EU (EHP)[4]. Pro právnické osoby (a z ekonomického hlediska hlavně obchodní korporace) z třetích zemí žádná speciální právní úprava v jiném právním předpisu neexistuje. Lze proto dovodit, že tyto právnické osoby mohou realizovat přemístění sídla postupem podle občanského zákoníku.

Takový přístup potvrzuje i důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku, která v této věci uvádí, že „v globalizujícím se světě nelze bránit přeshraničním změnám sídel právnických osob a zřizováním a přemísťováním jejich poboček. Z tohoto důvodu se navrhuje upravit přemístění sídla právnické osoby ze zahraničí do tuzemska a naopak, jakož i stanovit, ke kterému dni je přemístění sídla účinné. Absolutní volnosti však brání zákonná ustanovení zakazující právnické osoby, které narušují veřejný pořádek“.[5]

Budeme s Velkou Británií po „brexitu“ namísto přeshraničních fúzí přemísťovat sídla společností?

Je nutno přiznat, že praxe dosud s realizací přemístění společnosti ze třetí země, nebo naopak do třetí země, zatím váhá. To má svou logiku, neboť v této souvislosti nesporně existují právní i daňové nejasnosti, které vedou společnosti k využití jiných právních nástrojů přeshraničních přesunů majetku a činností[6]. Potenciál přeshraničního přemístění sídla ve vztahu k zemím, s nimiž to dosud nebylo možné, je však nesporně veliký. V úvahu totiž přicházejí státy, se kterými dosud žádné přeměny nebyly vůbec možné jako již výše zmíněné Švýcarsko, USA, Ukrajina nebo Rusko. Neméně zajímavé je i možné využití této právní úpravy ve vztahu k Velké Británii s ohledem na blížící se datum jejího vystoupení z Evropské unie k 29. březnu 2019.

Je nepochybné, že společnosti, které budou chtít v souvislosti s odchodem Velké Británie přemístit centra svého podnikání do EU nebo naopak, budou muset začít tuto situaci řešit ideálně již nyní. Přeshraniční procesy fúzí a přemístění sídla totiž mohou trvat řadu měsíců a s účinností vystoupení Velké Británie z EU britské společnosti podle všeho ztratí veškeré právní výhody evropské harmonizace (zejména ztratí možnost realizovat dnes poměrně oblíbené přeshraniční fúze).

Pokud tuto lhůtu nestihnou, mohlo se stát právě obecné přemístění sídla podle občanského zákoníku určitým východiskem z právně složité situace. Využití této úpravy by navíc nemuselo sloužit pouze v rámci přesunu společností mezi Velkou Británií a Českou republikou. Teoreticky by Česká republika mohla např. sloužit jako určitá „vstupní brána“ nebo „přestupní stanice“, přes kterou by se britské (ale například i americké, švýcarské, ruské, čínské apod.) společnosti dostaly do EU a následně umístily své sídlo ve finální zemi pomocí harmonizovaných mechanismů přeshraniční fúze nebo (vnitroevropského) přemístění sídla.

Limity přeshraničního přemístění sídla podle občanského zákoníku

Občanský zákoník vymezuje několik limitů přemístění sídla, a to, že právnickou osobu nelze přemístit, pokud to recipročně nepřipouští právo druhého státu, popř. je-li to proti veřejnému pořádku. Do České republiky nelze přemístit ani sídlo právnické osoby zakázané dle § 145 občanského zákoníku.

Pro přemístění sídla do České republiky musí také zahraniční právnická osoba v rámci návrhu na svůj zápis do českého veřejného rejstříku předložit rozhodnutí o zvolené právní formě české právnické osoby a zakladatelské právní jednání. Vnitřní poměry i ručení členů (společníků) i členů orgánů za dluhy vzniklé po přemístění sídla se po přemístění sídla řídí českým právním řádem.

Obdobně pro českou právnickou osobu platí, že může přemístit své sídlo do zahraničí, pokud to

připouští právní řád přijímajícího státu. Dle § 140 občanského zákoníku je česká právnická osoba povinna zveřejnit záměr přemístění sídla po dobu alespoň tří měsíců (na rozdíl od zákona o přeměnách, který stanoví v § 384k dvouměsíční dobu).

Je otázkou, co má tento představovat záměr. Na rozdíl od zákona o přeměnách občanský zákoník vůbec neupravuje projekt přemístění sídla, nevyžaduje znalecký posudek, chybí konkrétní pravidla pro účetní dokumenty atd. Otevřenou otázkou tedy zůstává, zda se ke kusé úpravě občanského zákoníku mají použít i další pravidla, např. zda má být analogicky použita právní úprava v zákoně o přeměnách (byť se lze s ohledem na výklad výše domnívat, že nikoliv).

Podobně jako v zákoně o přeměnách jsou věřitelé právnické osoby oprávněni požadovat dostatečné zajištění při zhoršení dobytosti svých pohledávek a nedojde-li k dohodě, rozhodne o něm soud. Na rozdíl od zákona o přeměnách však § 140 odst. 2 občanského zákoníku dále stanoví, že neposkytne-li právnická osoba zajištění podle rozhodnutí soudu, ručí za nezajištěné dluhy členové statutárního orgánu (vyjma těch, kteří prokáží, že vyvinuli dostatečné úsilí, aby rozhodnutí bylo splněno).

Ve vztahu k přeshraničnímu přemístění sídla je nutné vzít v úvahu i případný daňový režim, který má v současné době hned několik úskalí.

Český zákon č. [586/1992](#) Sb. o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ("zákon o daních z příjmů") v současné době upravuje pouze nepřímé (a daňově neutrální) mechanismy přeshraniční mobility společností v rámci EU (EHP) a to přeshraniční přemístění sídla evropské společnosti nebo evropské družstevní společnosti a přeshraniční fúzi.

Přeshraniční přemístění sídla společnosti s jinou právní formou než evropská společnost nebo evropská družstevní společnost, stejně jako přeshraniční přemístění sídla z/mimo EU (EHP), tento zákon (a taktéž EU směrnice[7], jejíž zásady zákon o daních z příjmů převzal) nezmiňuje vůbec.

Širší úprava zákona o přeměnách, který byl novelizován na základě výše zmíněné evropské judikatury (odkazujíc na fundamentální svobodu usazování v rámci EU), nicméně umožňuje přeshraniční přemístění sídla společností i s jinou právní formou než evropské společnosti nebo evropské družstevní společnosti v rámci EU (EHP) a zákon o daních z příjmů by se měl uplatnit v této situaci analogicky jako v případě evropské společnosti, respektive evropské družstevní společnosti.

Naopak, mimo teoretický rámec občanského zákoníku v dnešní době neexistuje žádná zákonná norma nebo judikatura řešící (daňové) aspekty přemístění sídla z/mimo EU (EHP). V této souvislosti může migrujícím společnostem hrozit např. potenciální dodanění při odchodu (tzv. exit tax, která by měla být v České republice zavedena od roku 2019) u společnosti přemísťující své sídlo mimo Českou republiku, problém s určením daňové báze majetku u společnosti přemísťující své sídlo do České republiky, nejasnosti ohledně procesních povinností (např. potřeba souhlasu finančního úřadu s přemístěním společnosti) apod.

Je proto možné, že na praktickou využitelnost přeshraničního přemístění sídla podle občanského zákoníku bude mít rozhodující vliv právě předvídatelnost daňového režimu. V současné chvíli se jedná o problematiku poměrně nepřehlednou, neboť není nikde výslovně upravena. Bez vhodného doplnění daňových předpisů proto může být současná situace pro řadu společností uvažujících o přesunu sídla odrazující. Zejména za situace za situace, kdy k dosažení podobného cíle lze využít „osvědčené“ metody přemístění např. prodeje podniku.



Daniel Vitouš,
advokát
Ambruz & Dark Deloitte Legal, s.r.o., advokátní kancelář



Monika Majerková,
manažerka Tax
Deloitte Advisory, s.r.o.

[Ambruz & Dark Deloitte Legal s.r.o., advokátní kancelář](#)

Karolinská 654/2
186 00 Praha 8

Tel.: +420 246 042 100

Fax: +420 246 042 030

e-mail: legalcz@deloittece.com



[1] Konkrétně ustanovení § 384a a násl. zákona o přeměnách.

[2] K tomu zejména tzv. případ Cartesio, C-210/06 CARTESIO Oktató és Szolgáltató bt.

[3] Zákon č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, v platném znění.

[4] Viz § 3 ve spojení s § 59b zákona o přeměnách.

[5] Důvodová zpráva k zákonu č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník. Nakladatelství ANAG, s. 69

[6] Např. standardní přímé převody majetku a zakládání nových společností či poboček. Nelze však pominout, že takové postupy mají své limity i nejrůznější praktické nevýhody, včetně režimu zdanění.

[7] Směrnice EU 2009/133/ES o společném systému zdanění při fúzích, rozděleních, částečných rozděleních, převodech aktiv a výměně akcií týkajících se společnosti z různých členských států a při přemístění sídla evropské společnosti nebo evropské družstevní společnosti mezi členskými státy, ve znění pozdějších předpisů

Další články:

- [Nefungující rozsah péče o dítě. Cesta přes využití terapie a dalších opatření podle ustanovení § 503 zákona o zvláštních řízeních soudních](#)
- [De iure traktor, de facto nákladní vozidlo, už ne tolik výhodná dualita](#)
- [Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?](#)
- [Pokuta 32 mil. EUR pro Dacia/Renault - evropské soutěžní úřady tvrdě došlapují na no-poaching. Měla by Vaše společnost být na pozoru?](#)
- [Rozdělení společného jmění manželů v případech výdělečné činnosti pouze jednoho z manželů](#)
- [Oběť znásilnění má nárok na peněžitou satisfakci](#)
- [Digitalizace AML povinností: jak technologie mění plnění povinností pro tisíce povinných osob](#)
- [\(Ne\)vypořádání předmětu řízení u soudního smíru](#)
- [Nové limity opatrovnického rozhodování v judikatuře ESLP a Ústavního soudu](#)
- [Mimosmluvní odměna při společném zastupování více osob](#)
- [Nepřiznané koalice](#)